

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marți, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 37
Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 46
Epistolele nefrancate se refuză — Articuliile nepublicate nu se înăpoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori
15 cr., rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr.
pentru fie-care publicare.

Prenumeratiune nouă

la

„TELEGRAFUL ROMÂN“

care apare de trei ori pe săptămână, deschidem pe anul 1893, cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedea în fruntea foiei

Banii de prenumeratiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă assignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime să fie scrise bine, ca să se poată ceti.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfârșește cu ultima Decembrie 1892, să înnoiască abonamentul, pentru-că altfel espeditura va fi silită a sista espedirea foiei*).

Editura „Telegrafului Român” în Sibiu.

* O înlesnire foarte mare în espeditiune se face prin lipirea unei fișii de adresă dela abonamentul ultim.

Noul atac asupra scôlelor noastre.

V.

În sensul proiectului din cestiune sentențele disciplinare aduse asupra acelor învățători trebuie promovate la ministru spre aprobare, care eventual poate ordina cercetare nouă prin organele sale.

Proiectul merge și mai departe.

În sensul §. 12 dacă guvernul are dorința de a pune pre vre-un învățătoriu sub cercetare disciplinară, atunci la dorința lui autoritatea bisericăscă e îndatorată se introducă cercetarea. După terminarea procesului în acest chip pus la cale, sentența se promovează la ministru, care dacă a constatat, că învățătoriu acusat a urmat o direcțiune contrariă statului, atunci poate schimba sentența adusă de autoritatea bisericăscă, măsurând pedepsă mai mare, sau enunțând destituirea învățătoriuului.

Aceste dispozițiuni în adevăr sunt draconice, și ele înarticate în lege pun biserică noastră în o lumină foarte nefavorabilă, prezentându-o ca pre un factor periculos, față cu care statul pentru apărarea sa trebuie să recurgă la măsuri excepționale.

Dacă e vagă espresiunea „rele morale”, apoi „direcțiune contrariă statului” în adevăr e vagă, și mai ales e vagă ea între actualele împregiurări politice.

După ce odată aceste dispozițiuni din proiect vor fi înarticate în lege, învățătorii nostri vor fi tot cu sabia lui Damocle deasupra capului, și se va introduce o demoralizare, care în cele din urmă va

nimici în adevăr ori ce basă morală a scôlei, și vom ajunge acolo, de vom preferi a nu avé scôlă, de cât să ținem noi un institut, care în cele naționale se ne demoralizeze.

Învățătorii nostri devin după acele dispozițiuni unelte orbe în mâna organelor dela administrațiune, neafârțate de biserică, carea ca *pictus masculus* va sta la dispozițiunea guvernului spre a-i executa ordinele. Și un asemenea rol unilit biserică nu-l va lua asupra sa.

Ne cuprind fiori, când ne prezentăm înaintea ochilor nostri sufletesci situațiunea, care ni se crează. Sub „direcțiune contrariă statului” ați toate se pot subsuma, și faptice multe se și subsumază.

Practica cu catecheții nostri dela scôlele statului au ilustrat și până acuma din destul, ce înțelege guvernul sub direcțiune contrariă statului. Avem casuri, că guvernul aici are în deosebită vedere ținuta politică a respectivului. Și excepționale măsuri luate de ministru față cu catechetul nostru dela institutul pedagogic de stat dela Deva, delătură solzii chiar și de pe ochii omului celui mai optimist.

Protopresbiterul tractului Iliei, un om altcum foarte conciliant și până la estrem rezervat în manifestațiunile sale politice, în érna anului 1891 a luat parte la adunarea de popor în Orăștie, care s'a declarat contra proiectului ministerial privitoriu la asilele de copii.

Ca cetățean al statului acest protopresbiter are dreptul a-și manifesta părerea sa politică în o cestiune pusă la ordinea zilei.

Și în cele din urmă e datorința fie-cărui om onest să-și manifesteze convingerile sale cu bărbăție între marginile legilor statului.

Manifestațiunea poporului român a fost legală, și în totă Ungaria n'a fost procuror, care pentru participarea la acele adunări se facă respectivilor procese criminale.

După lege nu au putut fi pedepsiți ómenii.

Catecheții greco-orientali însă vin a fi judecați după legea de instrucțiune dela 1883, pentru direcțiune contrariă statului. Și protopopul catechet, ca cel din urmă făcătoriu de rele a fost scos din scôlă, și numai după ce i s'a intimat ordinul ministerial de oprire din scôlă, numai după ce acel ordin prin organele statului a fost executat, a fost încunoscimțată și autoritatea bisericăscă, care l'a instituit, și și atunci i s'a spus numai atâta, cutare e scos din scôlă și el e scos la mijlocul anului, fără de nici o cercetare, fără a fi cel puțin ascultat, — deci pune acolo pe un alt om „neexcepționabil”.

Dacă dar „direcțiune contrariă statului” în asemenea ilustrațiune ni se prezintă față cu un digni-

tariu bisericesc, căci protopopii sunt în un rang cu asesorii consistoriali, va se dăca primii dignitari din jurul arhierului, dacă cu un dignitaru se procedează atât de sumarie, cu un dignitaru, care numai din onóre și detorință cătră biserică sa a primit oficiul de catechet, și care nu trăesce după acest oficiu, cum se va purcede atunci sub firma „direcțiune contrariă statului” față cu un învățătoriu, a cărui existență e legată de acel oficiu, și care fără amărítul de salariu de 300 fl. móre de fómie dimpreună cu soția sa, sau dacă a avut nefericirea se o pérdă și pre acésta, atunci dimpreună cu copii sei orfani.

Pentru numele lui Dumnezeu, unde vom ajunge cu învățătorii nostri după o asemenea ilustrațiune drastică a „direcțiune contrarie statului”?

Celelalte dispozițiuni din proiect în punctul disciplinării învățătorilor se pot subsuma sub numirea de dispreț la adresa biserică.

„Dacă suprema autoritate confesională după primirea ordinului (ministerial) în 14 zile nu va ordina cercetarea disciplinariă, ori fără justificare corespunderă nu o va termina în termen de 3 luni de zile ori dacă în termen de 14 zile computele dela conducerea sentenței nu o va promova la ministru, în acel cas afacerea disciplinariă după dispozițiunile articolului de lege XXVIII din 1876 o va provédé comitetul administrativ”.

„Dacă în afacerea disciplinariă ordonată la dorința ministrului, sentențele pronunțate de ministru sau cele aduse de comisiunea disciplinariă a comitetului administrativ după venirea lor în putere de lege, în termen de 14 zile dela primire nu vor fi executate de autoritățile confesionale în cercul lor propriu de competență, executarea se face pe calea organelor administrative”.

Aceste dispozițiuni pot fi aduse față cu un for administrativ inferior, față cu o biserică autonomă, independentă în afacerile disciplinare și judiciare însă, ele sună a ucasuri despotice de pe timpul, când rațele libertății și ale constituționalismului nu și revărsau rațele binefăcătoare și asupra biserică noastre, și asupra poporului român din patria noastră.

Dacă voim se mai îmbogățim constatările reasumate la alt loc, va trebui se dăcem, că pentru învățătorii nostri se mai crează nouă soiuri de delict, afară de cele din codul criminal, delict de cuprins vag, nedefinit, delict pre cari nu legea le califică, ci voința, ca se nu dăcem nemărginitul absolutism al guvernului, delict, de cari în curentul bolnăvicios de ași se află pretutindenea în mare abundență.

FOIȚA.

Elvira.

— Novela originală —

de

Margareta Moldovan.

(Urmare.)

Dilele trecură și sosi séra cea de soirée, care era dată în onórea Elvirei.

Dl Indrei își regulă afacerile de bani prin ajutoriuul cămătarului Weinberger și acum se forța și densusul să-și lase grijile, după cum dăcea dómna Zamfirița, între scrisori. Tótă casa era în mișcare, mai mult pentru baronul Vimpea, pe care dómna Zamfirița voia cu tot prețul să-l ginerescă.

După ce le puse tóte la cale dómna Zamfirița intră în salon unde o aștepta deja Elvira și cu domnul Indrei și se aședă comod pe canapea.

Peste câte-va minute intră un servitor cu un frumos buchet de flori.

— „Cine și-a dat buchetul Ioanei?”

— „D'apoi ia un servitor.”

Dómna Zamfirița, care punea pond deosebit de mare pe aceea, că cum se vorbescă servitorii față de ea și familia ei, dăse:

— „Da cum vorbesci așa, nătărăule?”

— „Apoi me rog se fie cu iertare, mi l'a dat un — un servitoriu.”

— „Ei ș'apoi, vorbesce prostule, ce a dăis?”

— „Apoi me rog să fie cu iertare n'a dăis nimic, adecă numai atâta a dăis să-l dau domnișórei.”

— „Bine, acum eși. Sigur a fi dela baronul, așa-i Elviră?”

— „Nu știu, că nu-i nici un bilet cu el.”

După ce însă îl esamină mai bine, găsesec între flori o hârtie parfumată.

— „A, iată aci este ceva.”

— „Veți dela cine este.”

Elvira desface hârtia, se uită la subscriere și dăce: „Emiliu Ienescu”.

Acesta era un ampioiat tiner, modest, fața lui era de o blăndețe plăcută, cu un aer de seriositate, iubit de toți și cu cele mai bune șanse de a înainta pe cariera sa. Tóte aceste în ochii dómnei Zamfirița valorau puțin, ba chiar nimic, căci era la mijloc baronul Vimpea, care după cum credea ea-umbresce pe toți prin rangul lui. Când auđi că buchetul fu trimis de Ienescu, nu se putu stăpâni și dăse:

— „Ienescu, auđi numai, dar cum cutăze el să-ți facă ție presente, impertinentul, acum înțeleg, de ce se lingusia pe aici. N'am fete de măritat după Ienescu.”

— „Încă poate să vină și el astă séra.”

— „Da, poate să vină, dar îți spun Elviră dragă, să te porți foarte cu rezervă față de el, să nu neglijezi pe Vimpea să se supere pe tine”.

Între aceste se auđi sgomot și voci în antișambură, apoi intră dl Ghișu cu dómna și domnișórele. Peste puțin veni dl Corbu cu dómna, dl Ardean cu dómna și domnișóra, apoi mai mulți alți invitați, între cari și căți-va tineri.

Tinerul Ienescu veni și el și după ce salută pe toți și în deosebi pe dómna Zamfirița, care se uita la el cu ochi de vulpe, merse drept la Elvira și o felicita cu căldură pentru ziua născerii sale, cu căldură, care numai o inimă arđendă de focal iubirei o póte esprima.

Elvira voi să-i mulțămescă, póte iar fi respuns cu câte-va cuvinte mai călduróse, dacă nu întâlneau ochii ei, privirea fiesă a mamei sale, dăse dar simplu „ve mulțămesc domnule.”

Ienescu, care o privia cu ochi învâpăiați așteptă cuvintele ei cu nerăbdare, cari hotăriau foarte mult în viața lui. El observă lupta internă a Elvirei.

D-na Zamfirița se uita din când în când la ușe și aștepta cu o vécită neliniste sosirea baronului.

Nu peste mult ușa se deschise până la fițini și intră baronul Vimpea cu capul ridicat.

Domnul Indrei cărúia dómna Zamfirița i șoptise mai nainte ceva în ureche, merse înaintea lui, îl luă de braț și îl aduse în fața societății adunate.

De pe fisonomiile dómnelor se vedea un fel de privire invidiosă, dar mai cu seamă mamele, cari aveau fete se uitau cordis la Vimpea și la primirea cordială ce i s'a făcut din partea familiei Indrei.

Scoși de sub conducerea, de sub influința și în cele din urmă de sub scutul legilor și al bisericii, învățătorii noștri sunt dați pradă tuturor denunțierilor, sunt puși la discrețiunea organelor guvernului, decretați de agenți politici în sinul poporului român, cărora va fi cencredută creșterea și educațiunea fiitōrei generațiuni.

Și avēnd în vedere tōte cele premerse, avēnd în vedere prospectele, cari se pun în mersul dezvoltării nōstre culturale, vrēnd nevrēnd vedem devisa guvernului la facerea acestui proiect de lege, devisa lui în politica de instrucțiune a țerei nōstre, devisa dată de regeneratoriul Ugariei șoviniste de adi: „Ungaria nu a fost, ci ea va fi“.

Și acuma se vedem mijlōcele nōstre de apărare.

Revista politică.

Clerul catolic agitēză pretotindena contra politicei bisericesci a guvernului, dar cu deosebire contra cāsătoriei civile. La indemnul preoților, alegătorii catolici din mai multe părți au provocat pe deputații dietali aleși de ei, să lupte și să voteze contra proiectelor de pe teren bisericesc ale guvernului, în cas contrar pe viitor se nu conteze la voturile lor. Cu finea anului 1892 episcopul din Rosenau a dat un circular cătră preoțimea din diecesa sa, în care atacă cu vehemență politica bisericescā a guvernului și provōcă preoțimea a organiza agitațiunea contra ei.

Diarele din Budapesta anunță, că în presara anului nou preoții catolici în fōrte multe părți, în sate și orașe, au ținut predici contra cāsătoriei civile.

La Vaș a ținut vorbirea un capelan, încheind-o astfel: „Să ne rugăm, ca Dumneșem să apere pe poporul magiar de blāstemul cāsătoriei civile.“

Diarele din Budapesta dau cu socotēla, că agitațiunea se face după un plan anumit în țara întregă.

„B. Hirap“ din 5 Ianuarie 1893 n. publică părerea și vederile în cestiunea acēsta a mai multor episcopi reformați (luterani și unitari) cari au fost intervievați pentru foia acēsta. Intre aceștia nu este înțelegere comună. Unii se vede, că ar aproba cāsatoria civilă, dar nu din punct de vedere bisericesc, — ci politic; alții au dat răspunsuri nehotărâte, singur superintendentul sāsesc din Ardeal, Dr. G. D. Deutsch se vede, că este în opoziție cu întregă programa bisericescā a guvernului.

* * *

Foile din România aduc următoarea scire interesantă, în afacerea Zappa, care se vede că va lua alt curs:

Să așteptă câteva desvāluri senzaționale, pe cari le pragētesce Academia română și cari vor avē darul de a se anula testamentul făcut de Zappa.

Fiind prim-ministru, dl Ion Ghica, a primit mai multe scrisori importante dela Vanghelie Zappa, prin care acesta schițēză tōte fundațiunile culturale pe cari le va face.

Vanghelie Zappa scrie dlui Ion Ghica, că Grecia modernă și mulțamesce existența și înflorirea sa numai României, căci din secolul trecut încă milioane de galbini au fost trimise în fie-care an în Grecia și numai prin milioanele grecisite în România, s'a putut elibera în 1820 Grecia de sub jugul Turciei și dela acēsta dată până prin anii 60, budgetul Greciei avē venituri de deci de milioane în România.

Grecia trebuie să fie și va fi recunoscătoare României.

În alte scrisori Vanghelie Zappa scrie dlui I. Ghica, că după mōrte va face o donațiune de 2 milioane Academiei, va înființa mai multe institute culturale în București și prin alte orașe, va face o donațiune liceului român din Brașov pentru susținerea copiilor sēraci, va face un asil de infirmi și de sēraci etc. etc.

În fie-care scrisore Vanghelie Zappa cere sfaturi dlui Ioan Ghica, ce ar trebui să facă și cari sunt intențiunile sale. Scrisorile se încheie prin câte o cerere de scutire de tacsă a unor articole și mār-furi, pe cari Zappa le aducea din străinătate.

Și dl Ioan Ghica a acordat tōte cererile lui Vanghelie Zappa, scutindu-l de tacsē insemnate, cari se urcă la aproape un milion.

Tōte aceste scrisori de mare importanță se află ađi în posesiunea academiei, care va cere, pe basa lor, anularea testamentului lui Vanghelie Zappa. Și se afirmă, că anularea se va pute face cu multă înlesnire, căci Vanghelie Zappa, cu câte-va luni înainte de a muri, a fost într'o stare anormală de nervositate și într'o astfelu de stare psihologică a făcut el testamentul său, prin care lasă averea sa de preste 20 milioane Greciei

Cronică.

Țara Oltului, 23 Decembre 1892.

Comitele Bauszern între baionete și drepturile de cărmărit în mâinile jidanilor)

Grație conducerii prefectului Guido de Bauszern; omul care propagând politica de ocaziune, a trecut prin atâtea crâmpee și s'a tređit în capul unui comitat; omul cu care nici un comitat sāsesc nu s'a mągulit a l avē în frunte; omul care implāntat în mijlocul nostru, face din ideea de stat magiar o mārfa ce o desface la tōte ocaziunile, cu o reclamă satirizată chiar de diarele magiare; omul despre care s'a đis în parlamentul țării, că aparține celor ce-și fac carieră, și în fine omul care ca uu aldoilea Hercules se lāudase, că are să curāte „putrețunea“ din comitatul Făgărașului, đic sub conducerea acestui prefect lucrurile în comitat au ajuns la cuțit: conclusele comisiunei municipale numai cu vērful baionetului se mai pot scrie la protocol, așa după-cum cer interesele dēnsului și ale trabanților sei din comitat.

Acest luern nemai pomenit în anelele acestui comitat, cu o poporațiune blāndă, indulgentă până la estrem, și răbdătoare până a comite păcat de sinucidere, s'a întēplat în ultima ședință a comisiunei municipale dela 28 și 29 Decembre c n despre care ședință în legătură cu telegrama publicată în Nr. 134 al „Telegrafului Român“ vē raportez în cele următoare.

Obiecte mai însemnate în acēsta ședință au fost ordinul ministerial prin care nu se ia la cunoștință, nu se aprobă în principiu conculul comisiunei municipale, ca fie-care comună să fie îndreptățită a și abona din bugetul propriu un diariu.

Acest concul s'a luat la propunerea drului Nicolau Șerban, dar față de conculul comisiunei municipale au avut mai multă trecere protestul unui invalid între ampioiați: bētrānul Kőnczey Károly, protest infectat cu cele mai scārbōse invectivi, și mai josnice denunțări la adresa romānilor. Drul Șerban care scia conținutul protestului, cere vēnos și

neinduplecat cetirea lui în adunarea generală, ca să se vadă chipul nedemn și moicesc, în care romānii pe nedrept sunt denunțați în sus. Partida romānescă îl secundă agitată și indignată. Dar prefectul Bauszern care încă avea cunoștință despre mārșeveniile protestului, mai bine și-a închis ochii, și a astupat urechile, suferind un șgomot, un scandal teribil de aprōpe un pătrar în de oră, decât să păteze decorațiunea prin cetirea detestabilului product greșos al șovinismului, de cea mai rușinosă specialitate și așa comunele din al lor propriu, nu și pot procura ceea ce au de lipsă.

Căci n'ai ce face lumii! Cu tōtă maioritatea măestril închiegată pela comitat, care se opintesce a ne incrusta timbrul magiar, totuși, lumea romānescă fiind pe aici, foi romānesci s'ar fi abonat, ér acēsta ar fi fost primejdios pentru cei cu capul plin de gogoriță, ca și când diarele romānesci ar intra în Țera Oltului numai prin rubricile budgetelor comunale. Sēracă lume cum te pasc vacile!

Dar acum se veđi ce se întēplă. Pare că te prinde risul ce o să ese din creerii inferbantați. Tocmai un „monitoriu comitatens“ Au comitele dor să cetēscă diare? O să le potolēscă domnii dela comitat dorul — cu lectură patriotică, dacă au căpătat māncărime de budget. Și apoi se mai đică lumea că comitatul Făgărașului nu-i „de model“.

S'a pus adecă pe tapet și primit în principiu ideea înființării unui: „Fogaras megyei közlöny“ și spre acest scop s'a ales o comisiune din patru membrii, ca acēsta comisiune să studieze lucrul și să veđ cu raport în procsima ședință, când se va satori programa definitiv. Limba de sine se înțelegē va fi cea magiară.

E vorba numai că cine va avē folos din acest lucru?

Redactorii și tipografia, altul nimenea, căci dnii dela comitat cunosc lucrurile din origine, ér popo rațiunea cealaltă din comitat romānescă fiind, ar putea „megyei közlöny“ tot așa de bine să fie scris în limba chinezescă, rezultatul tot acela ar fi.

Ba se nu fim răutācioși: folos vor mai avē și ordonanții din cancelăriile comunale; vor avē în timp de iarnă material de aprins focul. Și ca să fim drepti până în sfârșit, vor mai avē folos și primăriile: pentru caer la furcă, sēmințe, brānză, slānină, ce mai drăguță de invlītōre ieftinā ergo, economie națională. Ér încat privesce pre antistiile comunale și primari, excepționānd câteva comune, imi vine să me oblig, că plătesc abonamentul pentru toți primarii din întreg comitatul, cari vor înțelegē pe fiitoriul „megyei közlöny“ redactat unguresce.

Deci considerānd aceste folōse remarcabile ale fiitoriului „monitor“ romānii au păcătuit că au votat contra, înoāt numai cu maioritate de 8 voturi s'a dat viēță acestui nou fēt patriotic al domnilor dela comitat.

(Va urma.)

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Zarand, 24 Decembre, 1892. Onorată Redacțiune! În Nr. 131 al „Telegrafului Român“ din 12/24 Decembre a. c. a apărut o corespondență din Zarand, subscrisă de anonimul „Max“.

Dacă vom cerceta cu deamăruntul cele espuse în aceea corespondență, vom afla, că după đisa dlui Băcillă în broșura sa „corespondenții Zarāndeni“ —

Baronul se aședă pe un jilț în fața Elvirei, — care pān acum se întreținū cu tinerii și cu domnișōrele — începū o conversație intimă cu dēnsa neocupāndu-se, decât fōrte puțin cu ceialalți. Vēđdū Ienescu, că Elvira se ocupă mai mult cu Vimpea, se retrase la o parte și începū a vorbi cu domnișōrele cealalte și cu cavalerii și pārea a fi încins în o dispută fōrte vie cu societatea acēsta tineră, în realitate însă inima lui era sdrobotită și mintea lui era preocupată nu mai cu Elvira, care acum în momentele aceste se pārea a nu se interesa de el de loc.

Așa-i omul, trāsescē pōte ani de đile cu speranțele cele mai dulci, în fantasia lui de fericire își zidesce palate aeriāne, își face cele mai plăcute iluziuni, fār a se gândi la momente fatale. Și rar, ba pōte chiar nu sunt ființe așa de fericite, ca visurile lor să se realizeze întocmai, fār de a face sōrtea unele schimbări, pōte chiar neplăcute. Sunt adeseori în viēță momente prin cari se nimicesc tōte iluziunile de mai nainte și nu lasă în urmă decât realitatea simplă și uneori crudă. Așa se întēplă cu Ienescu, pentru moment își vedea tōtă fericirea dispărută, nelāsānd în urmă decât pōte o rază slabă de speranță.

Baronul era nedespărțit tōtă sēra de Elvira.

D-na Zamfirică — care își petrecū sēra în societatea damelor și domnilor — arunca câte o privire fugitivă cătră ei și se timpia fōrte fericită, vēđdū, că baronul se afla așa bine în societatea ficei sale. Deōre-ce acesta își scia jua rolul de amorisat fōrte bine, Elvira dīmprenū cu d-na Zamfirică îi și dādeau cređēmēt.

Nu mai domnul Indrei, deși se forța se fie vesel era ca o pētră. Sta câte-un moment dus pe gânduri și atunci gândurile lui sburau, odată la cambiile, ce avea să le espedeze māne, altă dată la pertractarea ce o avea poimāne; așa și acum era fōrte ocupat de nu altcum, cu gândul.

Ienescu asemenea sta câte un moment ca un stālp de marmoră cu ochii ațintiți spre Elvira, atunci fruntea i se întuneca și din piept i eșia câte o oftare ușōră, pe care se silia se o rețină. Mintea lui era atunci ocupată cu cugete supărătoare, și fața lui lua espresiunea durerii. Apoi se silia să le uite tōte și începū ér a vorbi, dar în zadar se forța se fie vesel, căci în intern îl apăsa o greutate de care nu se putea elibera și érāși devenia serios.

Elvira încă i arunca câte o privire scurtă, dar ori cât de scurtă era, totuși observa pe fața lui Ienescu întristarea, atunci simția cum un fior îi trece prin corp, care se schimba într'o clipă în compătămire, ba și mai mult pōte, în simpatie. Când se întâlnea vre-odată privirea ei cu privirea blāndă a lui Ienescu, își întorcea iute capul, pārea că nu pōte suporta privirea aceea atât de pătrunđătoare.

La masă baronul se puse lângă Elvira, ér întēplarea a adus cu sine, de Ienescu a ajuns vis à vis. El purū deci se auđă tōtă conversarea lor, care din partea lui Vimpea era țesută uneori de espresiuni de amor esagerate. Atunci — Ienescu, care cunoșcea pe Vimpea cu mult mai bine decât să-i dea cređēmēt, — cu tot naturelul seu moderat i venia să se scole să-i spună, că vorbește neadevăruri, că umblă în mod infam se căștīge inima Elvirei, dar se stāpāni.

După sfârșitul soireē lei Elvira se afla retrasă singură în odaia ei. O nelinisteși cuprindea internul, nu o lāsa să se odichnescă. Se puse lângă o măsuță pe care avea fotografii, luă fotografia lui Vimpea și alui Ienescu, ca și când ar voi să facă o comparație între ei.

— „Ce deosebire, — đise ea în sine — între ei. Ienescu are fisonomie simpatică, privirea lui e blāndă... Vimpea, el e mai puțin atrăgătoriu, trāsurile feței i sunt mai aspre, e mai arrogant, în fine e închiphuit că e baron... Ienescu tot e mai atrăgător, parcă imi vine cu greu să rămān nepāsātōre și rece față de el... dar a, ce vorbesc, el un ampioiat simplu, pe când Vimpea baron... eu așa fi baronesă... da așa va fi sunt dec să. Bine đice mama, că rangul face fōrte mult...“

Cum au să me invdieze toți par'că vēđ... Apoi am se meg la baluri, la teatru peste totlocul de braț cu soțul meu, baronul Vimpea... am să fiu fericită... da, căci el a đs că me iubescē mai presus de tot ce are mai scump în lume... tot cam așa a đis și Ienescu, de unde se sciu eu dar că ore nu mă iubescē tot așa și Vimpea ca și Ienescu... că sunt avută, o sciu, apoi precum imi spunea Vimpea adorabilă... na, de ce mi-le'ar spuue tōte aceste, dacă nu m'ar iubi... Da de sigur mă iubescē. —

Ce curios, un simț mă face, să me cuget mereu la fața seriosă și bărbătescā a lui Ienescu... trebuie se atung odată tōte gândurile și simțurile aceste.

Mă fac baronesă și-i gata. Cu aceste puse fotografiile jos și se culcă.

asupra ómenilor — cu deosebire asupra celor din țara Băiței, totdeauna își scot ghiarele*).

De mai multe ori ni s'a dat ocaziune să ne putem convinge despre acest adevăr, că fără nici un motiv, au fost atacate persoane destul de influente în afacerile noastre naționale din țara Băiței.

Și dacă anonimul „Max“ află de bine a ne scóte de nou pe arena publicității, din incidentul alegerilor municipale și dacă are curajul a afirma că nici acum nu s'a făcut destul, trebuie omul cel mai flegmatic să sară, ca și cel mai sangvinic și să-i strige un *veto*.

Românii din țara Băiței au ținut și țin solidaritate și dacă o conferență prealabilă a decis, ca din 10 candidați se fie și un ungur, subpretorele P. V. aceea s'a făcut din motivul, că în perioada trecută au fost doi — ér acum ni-am decis pentru unul.

Noi ținem a fi mândri de succesul nostru și n'am dorit mai mult celorlalte cercuri din comitat de cât se fi obținut tóte, un rezultat ca noi, căci dacă din 10 membri ce-i alege cercul Băița, e și unul magiar, nu e nici o mirare sub sistemul actual.

Cercul Brad a fost la culmea misiunii sale, (?) și totuși partida română a cădút!

Noi am plecat în acțiunea noastră pe basa unei consultări și am reușit; cei din Brad sunt organizați foarte bine și când e la ispravă n'au nici un rezultat, au luptat dar fără să învingă; cei din țara Băiței luptă fără multă larmă, numai sfârșitul se fie bun.

La alegerile dietali după corespondenții din Zarand, țara Băiței a fost cea mai coruptă — ceea ce până astăzi nu s'a putut constata.

Astfelu pot asigura pe d l „Max“, că în acțiunile noastre suntem toți unul, și nu vom lucra unul contra celuilalt ci toți contra inamicului comun.

Brădenii ar face foarte bine se fie model în privința acésta, ca noi cei din provincie se privim la ei ca la un far luminătoriu, fiind că sunt un grup de ómeni inteligenți, și dela cari cu tot dreptul pretindem să fie la înălțimea misiunii lor, ér se nu descindă în noroiul intrigilor, care astăzi frământă întreaga (? Red.) societate românească din Brad.

Lase toți conducerea omului competent, și nu voiască ca toți gregarii să fie generali — căci precum un corp de armată are un singur comandant; așa și noi cei din Zarand nu putem fi conduși de cât de un singur bărbat — de Prea O. D. Vasilie Damian, care e chemat a fi în fruntea noastră și care-și cunoște misiunea s'a cu mult mai bine, decât aceia, cari ar pretinde să ne fie conducători**).

Porsena.

Proiectul de lege

asupra învățământului primar și normal primar prezentat în camera României de domnul ministru al instrucțiunii Tache Ionescu.

Capitolul II.

Învățământul primar

Secția I.

Dispozițiuni generale.

Art. 16 Școlile primare se împart în:
Școlé de cătune;

*) Óre nu cu drept?

**) Corespondentul nostru „Max“ n'a atins acésta cestiune; ar fi bine însă ca românii Zărândeni să se grupeze toți în jurul unui conducător, pe care l'ar afla de mai abil și cu interes pentru cauzele române. Red.

Prin somn încă vedea pe Ionescu cu privi ea lui dulce fies ată asupra ei, ea își simțea atunci cum i se îngreună capul și îl scăpă pe pept în jos.

Treceau zile și săptămâni, dómna Zamfiriță se arăta des prin societate cu fisa sa și cu baronul, care acum devenise foarte familiar — și uneori chiar și domnul Andrei încă trebuia să le însoțescă, pe lângă tóte motivele lui ce le aducea înainte. La baluri, la teatru baronul le însoția totdeauna.

Ionescu în timpul acesta mai făcu vre-o două vizite scurte la domnul Andrei, vădând însă că dómna Zamfiriță se uita cu ochi aspri la el, ba în urmă i a dat să înțelegă, că nu e bine vădút în casa sa, ș'a aăleat pe inimă și nu s'a mai dus. Dnrerea lui sufletescă deveni și mai mare și de aci urmă că nu mai afla plăcere în nimic, lumea tótă îi părea un gol — un fustiu. Măhnit astfel până în adâncul inimii, petiționă se fie transpus din orașul acela, unde pentru el nu mai era decât durere.

Peste câteva săptămâni i-a și venit decretul de transferare, prin care era transferat într'un oraș depărtat. Punându-și la cale tóte lucrurile voia se plece. Pe Elvira nu o văduse de săptămâni de zile. Acum voia se plece, să mergic departe de ea știind că nu o s'o vadă cine scie — póte nici când. Se plece dar fără se o mai vadă barem odată? acum ultima óra póte! Nu, nu putea, în inima lui simțea, cu mult mai tare decât se póte rezista, — trebuia se o ved încă odată își duse dar cum, nu nu pot e imposibil... Atunci

Școlé primare inferioare;

Școlé primare superioare;

Cursuri primare complimentare și de repetire.

Art. 17 Materiile de învățământ în școléle primare sunt:

Cetirea, scrierea, limbă română, aritmetica practică și noțiuni elementare de geometrie, noțiuni de istoria țării și de geografie, de științe naturale și fizice, rugăciuni și istoria sacră, desemnul, muzica vocală, jocuri gimnastice, exerciții militare, și pe cât posibil lucrul manual și grădiniaria.

Aceste materii se vor divide prin programă analitică în trei cursuri progresive, și anume: cursul inferior, mediu și superior.

Cursul inferior se va preda în școléle de cătune.

Cursul inferior și mediu în școléle primare inferioare.

Cursul complet în școléle primare superioare.

Art. 18 În nici o școlă primară, elevii nu vor fi ținuti în clasă mai mult de 3 óre pe zi în primii doi ani, nici mai mult de 4 óre pe zi în ceilalți ani de studiu, rămânând însă se se facă, în afară de aceste óre, exercițiile de gimnastică, lucrările manuale, precum și aplicațiunile practice de grădiniarie.

Art. 19 Pentru înlesnirea învățământului, elevii vor fi împărțiți în clase după vârsta și gradul instrucțiunii lor. Promovarea dintr'o clasă într'alta se va face în urma unui examen de finea anului.

Art. 20 Ministerul póte introduce sistemul rotației la școléle cu doi sau mai mulți învățători sau învățătoare, institutori sau institutóre.

Secția II.

Școléle rurale.

Art. 21 În fie care comună rurală din țară va fi cel puțin o școlă primară inferioară. Este însă permis a înfruni comunele mici vecine pentru a nu avea de cât o școlă dacă numărul copiilor în vârstă de școlă nu trece peste 80, și dacă distanța dintre comune nu este mai mare de trei kilometri.

Copii din tóte cătunele cari formeză comuna, vor urma la școlă, afară numai dacă distanța dintre cătunele lor de reședință și acela în care este școlă ar trece peste trei kilometri.

Dacă un cătun este mai apropiat de școlă dintr'o comună vecină, de cât din aceea din comuna din care face parte, copii vor putea urma la aceea școlă.

Art. 22 În tóte cătunele depărtate de mai mult de trei kilometri de școlă comunei și unde nu se găsește un număr suficient de copii în vârstă de școlă pentru a se înființa o școlă primară inferioară, se va înființa școlă de cătun.

Învățătorul de la școlă primară cea mai apropiată va fi obligat a ținea clasa cu acei copii cel puțin de două ori pe săptămână, în órele de după amiazi, în schimbul unui spor la leafă de 20 lei lunar.

Materiile de predat în asemenea școlé sunt acelea ale cursului inferior.

Art. 23 Durata studiilor în școléle rurale inferioare este de patru ani, cuprinzând cursul inferior și mediu; în cele superioare de cinci ani, cuprinzând cursul primar complet.

Art. 24 Absolvenții școléi rurale inferioare pot trece în clasa finală a școléi rurale superioare.

Art. 25 Anul scolar, în școléle rurale, durează 40 de săptămâni, inclusiv vacanțele mici.

Epoca începerii anului scolar precum și vacanțele din cursul anului se vor ficsa prin regulament, după regiuni.

În lunile de iarnă, lecțiunile se vor da atât dimineața cât și după prânz, cu minimul de óre prevădút la articolul 18, afară numai de zilele în care învățătorul ar fi ocupat cu o clasă dintr'o comună vecină, în órele de după prânz.

În semestrul de vară, lecțiunile se pot da numai înainte de amiazi, cu un minimum de trei óre pe zi.

se ved baremi casa... Să duse dar pe strada unde locuia domnul Andrei, făcu una — două — trei preumblări pe dinautea casei — nu se putea despărți, nu avea destulă tărie spre a se depărta de ea. Aici apoi i se reamintiră tóte plăcerile, durerile, tóte câte le a îndurat în casa asta — aici unde își lăsa acum idealul său. În urmă își luă tótă bărbăția și ducând „adio Elviră scumpă, cine scie de ne mai vedem... adio și fi fericită cu alesul teu... se duse acasă de unde apoi plecă...

Între acestea domnul Andrei era mereu ocupat cu afaceri, atât de cancelarie cât și de bani. Deóre-ce în casa sa banii nu aveau spor ba nici nu ajungeau, era tot în lipsă. De tóte aceste dómna Zamfiriță în preocuparea ei mare de a se ridica la neamuri de baron, nici idee nu avea, căci domnul Andrei ca soț prea bun și molatic nucuteza se i spună, că își aprindea paie în cap.

Trecu astfel timp mai îndelungat.

În casă la dómna Zamfiriță mergeau lucrurile tot așa. Altfel mergeau însă lucrurile în cancelarie la domnul Andrei, deóre-ce nu i ajungea timpul să se ocupe cu cancelaria, ómenii îl părăsiau și așa încetul cu încetul a scădút clientela, au scădút pertractările și deodată cu aceste au scădút și veniturile — banii. Acum avea domnul Andrei adevărata bătăe de cap, căci el trebuia se aibă bani și de nu erau, acum urmau apoi zile mai grele ca până aci. (Va urma.)

Art. 26 Școléle rurale sunt micste. Învățătura lucrului de mână pentru fete póte fi încredințată, în școléle conduse de un învățător, unor maestre de lucru de mână, plătite de comună și numite de revisor. (Va urma.)

Varietăți.

* (Avis și invitare.) Comitetul arangiator al balului reuniunii femeilor române din Sibiu, va arangia în preséra anului nou, 31 Decembre 1892 v. (12 Ianuarius 1893 n.) în sala cea mare dela „casa societății“ (Gesellschaftshaus) o petrecere cu dans la care pe asta cale se invită toți aceia cari au prie mit invitări pentru balul reuniunii.

Inceputul la 8 óre séra.

Pentru comitet:

Dr. Russu,
pres.

* Adunarea generală a despărțământului IV Sibiu, al „Asociațiunii transilvane“ s'a ținut Duminică în 27 Decembre v. 1892 în Sibiu, suburbiul Pórta Turnului, în localitatea școléi române gr. or. care s'a umplut de participanți, atât inteligenți, între cari membrii comitetului, cât și numărós popor din parochie.

Dl director al despărțământului, părintele protosincol Frateș prin o vorbire frumoasă, în care arătă poporului însămnătatea „Asociațiunii“ pentru români, îndemnând, ca să o sprijinescă și mulțămind pentru participarea numărósă, declară ședința de deschisă.

A urmat apoi celelalte puncte de la ordinea zilei.

Raportul comitetului arată, că agendele de preste an au fost ispravite; comitetul a fost mai intensiv ocupat cu pregătirea și arangierea festivităților pentru adunarea generală a „Asociațiunii“, cari au adus un venit curat de fl. 251.53.

Raportul luându-se la cunoscință, se dá absolutoriu comitetului și se alege o comisiune de trei pentru încasare de taxe și conscriere de membri și o altă comisiune de candidare, apoi se suspendă ședința pe 10 minute.

După redeschidere, la propunerea d-lui secretariu Dr. R. Roșca, se aleg de membrii în comitet pe un nou period de trei ani următorii domni: director părintele protosincol Frateș, membrii: Cosma Parteniu, Dima Georgiu, Olariu Nicolau Dr., Russu Octavian Dr., Simonescu Leontin, Stroia Stefan, Tobias Corneliu, Vecerde Nicolau Dr. și Voileanu Mateiu. După raportul comisiunii pentru înscriere de membrii noi, din care se vede, că s'au înscris membrii parte ajutători, parte ordinari cu o sumă preste 100 fl. Adunarea, prin o vorbire scurtă de mulțămită a directorului a fost încheiată.

* (La căsătoria moștenitoriului tronului României.) Precum scim, ađi în 10 Ianuarius nou se sərbézá în Sigmaringen, cununia moștenitoriului tronului României, Ferdinand, cu principesa Maria d'Edimburg.

Regele României a plecat din țară la Sigmaringen Vineri în 25 Decembre v. cu tren regal se parat, cu suită numărósă. La cununie vor asista următoarele persoane din țară:

L. Catargiu, președintele consiliului; Al. Lahovary, ministrul afacerilor străine; general G. Manu, președintele camererei; G. Gr. Cantacuzino, președintele senatului; general Ion Em. Florescu, D. A. Sturdza, general Vlădescu și Ion Calinder, colonelul Comănescu, majorul Cocea, apoi dómnele Maria Cantacuzino și Maria Grecean.

Celebrarea căsătoriei se va face fără mare pompă și în cerc strins familiar; la 4 óre d. a. séra tinera păreche va pleca la castelul Kranchenmics, de unde apoi va merge în România.

Principesa Maria cu ocaziunea căsătoriei sale a primit foarte multe și prețioase daruri de la suverani, principii și principese din Europa, apoi nenumerate tablouri, aquarele, opere de artă etc.

Unele din aceste daruri au fost trimise de persoane absolut necunoscute, din unghiturile cele mai depărtate ale imensului imperiu britanic, ca semne de iubire și de devotament către tinera copilă a Angliei, care va deveni preste câte va zile, copila României, scrie „Timpul“.

* Dieta din Budapesta și-a început eri, Luni, în 9 Ianuarius ședințele sale. La ordinea zilei sunt desbatutele speciale asupra budgetului.

* Dl Dr. V. Lucaciu a plecat la Seghedin în zilele trecute, spre a-și face pedepsa de un an, la care a fost condamnat în Dobrițin.

* În Budapesta sunt 987 de advocați; atâția au fost înscriși în camera advocațională din Budapesta cu finea anului 1892, cu 52 mii mulți, ca în anul anterior.

Loterie.

	Mercuri, în 4 Ianuarius, 1893.			
Brünn:	2	66	57	5 42
	Sâmbătă, 7 Ianuarius 1893.			
Budapesta:	55	79	46	14 85

Nr. 578. (250) 1-3

CONCURS.

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa a II-a Tresnea, protopresbiteratul Unguraşului, în sensul rezoluţiunii consistoriului arhiepiscopalian din 6 Novembre a. c Nr. 7111 B., se scrie concurs din nou, cu termen de 30 de zile dela prima publicare în foia arhiepiscopaliană „Tel. Rom”.

Emolumentele împreunate cu acest post, calculate după un calcul mediu, dau un venit anual de 640 fl. 29 cr.

In privinţa emolumentelor se pot trage informaţiuni mai detaiate dela oficiul protopresbiteral sau comitetul parochial.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi substerne cererile concursuale, instruite conform normelor din vigore la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul sus indicat cu posta ul timă Hidalmás.

In conţelegere cu comitetul parochial concernente.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Unguraşului.

Fizeş-Sânpetru, 7 Decembre, 1892.

Paul Roşca, protopresbiter.

Sz. 6169/892. [254] 1-3

Arverési hirdetmény.

A nagyenyédi kir. járásbíróság mint t. könyvi hatóság által nagyszében Barjiu

Györgynek öz. Szekula Iudita született Trufia Karasebesi lakos elenni végrehajtási ügyében végrehajtató kérelmére a végrehajtási árverés 750 frt. tőke, ennek 1887 évi deczember hó 22-ik napjától járó 8% kamatai, 3 frt perbeli, 15 frt végrehajtási ár meg állapított, valamint jelenlegi 7 fl. 50 kr. és a megfelmérilendő költségeknek kielégítése végett végrehajtást szenvedő öz. Secula Iudita szül. Trucziának a krakkói 304 sz. tjkvben A + 10 rend 507. 583. 584. 585. 2320. 2322. 2324. 2336. 2535. 3132. 3140 3315 fr. és 286 ház sz. a foglalt ingatlanokból öt illető 1/3-ad rész jutalikára 918 frt. megállapított ki kiáltási árban elrendeltek megjegyezve hogy a 3146 hzi sz. a szülőt 198 frt. 45 kr. dézsm. a váltáság összegterheli.

Az árverés 1893 évi február hó 20-ik napján délelőtt 10 orakor megfogatartatni Krakko községe házáán. — Árverezni szándék

dékozók végre hajtató kivételével tartoznak az ingatlanok becserének 10% át készpénzben vagy ovadók képes érték papirban letenni.

Vevő köteles a vételárt az árverés jogörre vonta után 3 egyenlő részletben 30.60 és 90 nap alatt mi den egyes vételár részlet után az árverés napjától számítandó 6% kamatokkal együtt a nagy enyedi kir. adohivatalnál lefizetni.

A bánat pénz az utólsórészletbe fog beszámítani. Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt ez m. kir. bíróság mint tkvi hatóságnál és Krakkoközség előjáróságnál tekintethetők meg.

A kir. járásbíróság mintelekönyvihatóság Nagy-Enyed 1892 november, hó 24-én.

Vincenti al. jbró.

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1892.

Table with multiple sections: Budapesta - Predeal, Budapesta, gara de vest - Ruşava - Vercerova, Budapesta - Arad - Teiuş, Muréş-Ludoş - Bistriţa, Simeria (Piski) - Petroşeni - Lupeni, Arad - Timişóra, Ghiriş - Turda, Sighişóra - Odorheiu, Careii-mare - Zelău, Budapesta - Arad - Teiuş, Copşa-mică - Sibiiu - Avrig - Făgăraş, Cucerdea - Oşorheiu - Reg. sás., Simeria (Piski) - Hunedóra, Braşov - Zerneşci, Braşov - Chezdi-Oşorheiu. Each section contains train schedules with columns for train type, time, and stations.

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în dreapta de jos în sus. Numerele cele grase însemnă orele de noapte.